

Multimedijske prezentacije umjetničkih djela i izložbenih projekata u službi povijesti umjetnosti

Digitalna revolucija devedesetih snažno je djelovala na percepcije, posebice mlađih generacija umjetnika, ali i na efikasnost rada povjesničara umjetnosti. Danas promatramo i analiziramo njezine učinke i uspoređujemo nastojimo u skladu sa suvremenim dostignućima novih tehnologija prezentirati njezine prednosti i mane.

U muzejskoj praksi koristimo programsko savršenstvo i internetsku otvorenost pojedinih zbirki kako bi služenje građom bilo brže i jednostavnije, kako bismo jednostavnim naredbama načinili prelistavanja po autorima, temama, tehnikama, inventarima, tiskarima i dr., brzo i bez pogreške omogućili toliko potrebne različite indekse, kako bismo usporedili svoje grafičke listove s odabranima iz drugih srodnih europskih zbirki, bez putovanja, listanja, pa i oštećivanja tako osjetljivih papirnih originala. Internet omogućuje brzu dostupnost najrazličitijih stručnih informacija, štedi naše vrijeme, energiju, novac, otvara brojne mogućnosti komuniciranja i prezentiranja vlastitih istraživanja diljem svijeta. Internetske adrese nove su suvremene bibliografije bez kojih je nepotpun ozbiljan stručni tekst. Devedesete godine prošloga stoljeća lansirale su za distribuciju informacija dva medija: www – svjetska mreža informacija i multimedijski interaktivni CD, po formatu digitalan, a po svojstvima dinamičan, multimedijski, interaktivan, trodimenzionalan.

Za prezentaciju izložaba nisu nam više dostatni samo tiskani katalozi koji dvodimenzionalno prezentiraju neko složeno prostorno multimedijsko djelo ili kompleksni izložbeni projekt, nego posežemo za dostupnim digitalnim sredstvima koja omogućuju skoro cjelovitu prezentaciju i trajni zapis u obliku teksta, slike, videoprojekcije, panoramskoga prikaza, govornoga komentara, glazbene pratnje filma i sl.

Donedavno, samo prije nekoliko desetljeća, sjećaju se naši stariji kolege, čak i velike, važne izložbe pratili su samo skromni katalozi s nekoliko crno-bijelih reprodukcija, s popisom radova i eventualnom fotodokumentacijom likovnoga postava. I to su danas dragocjeni podaci za rekonstruiranje tih projekata u svrhu istraživanja, pojedinih izlagača ili možda specifičnosti vremenskoga razdoblja u kojem su nastali. U posljednjemu desetljeću posebice, sofisticirani razvoj tiskarstva omogućio je jeftinija visoko kvalitetna izdanja u kojima je vjernost reprodukcije bliska originalu, a vrlo smo često u mogućnosti reproducirati sva djela, pogotovo kad su

u pitanju izložbeni projekti općega ili nacionalnoga značaja. Knjiga je danas dosegla vrhunac kvalitete u tehničkome pogledu i ništa ju ne može zamijeniti. No, nije dostatna količina, kakvoća i vrsta informacija koju nam pruža. Donosi nam tekstove i reprodukcije – samo dio informacija, ali baš nika-ko ne može udovoljiti zahtjevima multimedijske prezentacije objekata suvremene umjetnosti, arhitekture, skulpture i drugih složenih umjetničkih predmeta u prostoru i vremenu.

Multimedijski pristup u svrhu trajne bilješke posebice je važan kada želimo sačuvati mnoge dimenzije različitih performansa, videoinstalacija i prostornih grafičkih instalacija, složenih izložbenih projekata, jer su oni uglavnom ograničena trajanja, odvijaju se u zadanim prostornim i vremenskim okvirima, a njihov je sadržaj i način prezentacije takav da plošni, fotografski zapis i interpretacija povjesničara umjetnosti ne mogu cjelovito predstaviti njihove osnovne, gradivne, medijske komponente.

Kabinet grafike Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti razvija metodu sistematskoga arhiviranja cjelovitih izložbenih projekata i multimedijskoga prezentiranja ličnosti i djela iz svojega djelokruga kako bi koristeći dosege novih tehnologija optimizirao svoje djelovanje u našem vremenu i prostoru.

Iako se još uvijek pripremamo za kvalitetnu internetsku prezentaciju svojih zbirki (do sada smo samo parcijalno prezentirali odabrane projekte), intenzivno smo razvijali mogućnosti prezentiranja informacija na CD-u. To sredstvo brzoga, jednostavnoga, kvalitetnoga prijenosa slike, žive riječi, videozapisa, u digitalnoj formi, omogućuje pružanje potpune informacije o projektu koji prezentiramo i istovremeno punu otvorenost i dostupnost najširem krugu zainteresiranih korisnika. Interaktivnost je prednost koja pruža i omogućuje prelistavanje publikacije, zadržavanje na željenim dionicama i njihovo istraživanje, uspoređivanje na ekranu, ispisivanje, višekratno preslušavanje, ponavljanje. Multimedijska publikacija može se u cijelosti i osrednjom elektroničkom vezom prenijeti bilo kamo u svijet, za samo nekoliko sati.

CD je autorsko djelo tima stručnjaka (povjesničari umjetnosti, inženjeri, dizajneri) koji ujedinjuju svoj rad na koncipiranju, osmišljavanju, softverskome projektiranju, grafičkome oblikovanju i funkcioniranju aplikacije. Njegove su prednosti: mali format koji pohranjuje veliku količinu poda-

taka (tekst, fotografija, video, panorama, glazba, govor); laka, brza, jeftina i jednostavna bibliotečna razmjena, visoka kvaliteta reprodukcije, ekonomično umnožavanje prema potrebi, uz mogućnost prethodne dopune ili preinake. Suvremeni povjesničari umjetnosti već danas sudjeluju u koncipiranju, koriste njegove mogućnosti i prednosti u svrhu potpunijega informiranja, korištenja podacima, efikasnoga komuniciranja s kolegama, umjetnicima, autorima kompleksnih projekata i sl. U skoroj će budućnosti, kada se uvide i stvarno primijene mogućnosti, efikasnost i prednosti toga medija, interaktivni multimedijски CD biti nezaobilazno sredstvo, svojevrsni standard jer može postati prava riznica informacija i podataka u službi povjesničara umjetnosti, onih koji se bave znanstvenim istraživanjima, muzejskom građom, zaštitom spomenika ili edukacijom.

Svaka od tih aktivnosti zaslužuje primjerenu prezentaciju, no zbog institucijske orijentacije primjeri se odnose na odbačenu muzejsku građu.

Na najnovijem izdanju Kabineta grafike iz 2006. godine prezentirat ću koncepciju i samo neke mogućnosti toga medija.

Četvrti hrvatski trijenale grafike složena je manifestacija suvremene umjetnosti uz koju je objavljen stručni katalog, plakat, pozivnica i multimedijски interaktivni CD. Katalog je pružio informaciju o koncepciji, sadržaju Trijenala. Plakat je bio sredstvo informiranja šire javnosti o događanju, a pozivnica je bila usmjerena prema izabranim pojedincima, potencijalnim sudionicima svečanoga otvorenja. CD je objedinio sve tri tiskovine i dao kvalitativnu multimedijску dopunu Trijenalu, postavši tako riznica multimedijских podataka, dragocjenih za njegovu cjelovitu prezentaciju.

Na ulaznim stranicama CD-a upoznajemo se sa sadržajem i koncepcijom Trijenala, koji se sastoji od središnje izložbe dviju sučeljenih selekcija, Zagreb – Rijeka, izložbe Odabranih autora, te prateće izložbe: In memoriam Miroslava Šuteja, samostalne izložbe grafičkih multipla Ivane Franke, dobitnice premije HAZU na prošlome Trijenalu i izložbe grafika Igora Čabraje, najmlađega nagrađenog autora ovogodišnjega Trijenala. Na otvorenju središnje manifestacije nastupio je proslavljeni hrvatski džez-sastav *Kvartet Boilers*, pa je njihova glazba pratnja za vrijeme pregledavanja CD-a i kvalitativna glazbena dopuna sadržaja. CD omogućuje pristup svakom pojedinom autoru s biografijom, kataloškom jedinicom i mogućnošću uvećanja rada. Nagrađeni autori na svojim stranicama imaju mogućnost prezentiranja video ili panoramskih prikaza svojih djela (Ivana Franke, Mirjana Vodopija, Miroslav Šutej...). Sa svake se stranice korisnik lako vraća na polazne pozicije ili na bilo koju video, tekstualnu ili slikovnu dionicu publikacije.

Poseban su sadržaj CD-a videodionice: otvorenja izložbi, likovni postav i prezentacija dobitnica Premije HAZU, 2003. i 2006. godine, izjave na upite o manifestaciji petero likovnih kritičara te cjelovita televizijska emisija *Transfer*, emitirana za vrijeme održavanja Trijenala. Na CD-u se može na panoramskim snimkama pregledati cjelokupan likovni postav, a na videodionicama (npr. izložbe Ivane Franke) mogu se pregledati radovi iz više zanimljivih očišta, čime se želi

uputiti na bitnu komponentu njezina projekta koji se ne može svrstati u krute okvire grafičkoga medija.

Za vrijeme pregledavanja aplikacije može se uspostaviti interna i eksterna komunikacija s institucijom. Preko internet-ske adrese odlazimo na stranice HAZU, svih njezinih jedinica i Kabineta grafike, a adresa elektroničke pošte otvara nam mogućnost pisanja, dakle kontakata za različite potrebe (upite autoru izložbe, pohvale, kritike, prijedloge i sl.). Na stranicama Kabineta grafike su biografski podaci radnoga tima Trijenala. CD je parcijalno dvojezičan i mogu ga s punim razumijevanjem sadržaja koristiti poznavatelji engleskoga jezika.

Opseg i sadržaj CD-a može se mijenjati i dopunjavati u svakoj dionici na jednostavan način jer je njegovo umnožavanje jeftino i brzo. Mi na primjer planiramo u novome izdanju dopuniti dionicu osvrtu i kritika jer su tek neke objavljene za vrijeme trajanja manifestacije.

Na ovome smo primjeru pokazali glavne mogućnosti koje pruža CD za prezentaciju izložbene djelatnosti. Koje su prednosti CD-a u znanstvenomu istraživanju, službi zaštite ili edukacije, iz ovoga je izlaganja moguće tek naslutiti.

CD je medij koji ubrzava i pojeftinjuje istraživanje, arhiviranje, obrađivanje i prezentiranje građe. Za uspješno korištenje njegovih mogućnosti pretpostavlja se kvalitetna hardverska i softverska podrška, ispravno računalo i elementarna informatička pismenost korisnika.

Efikasno i uspješno korištenje sadržaja multimedijškog CD-a u velikoj mjeri ovisi o kulturi, potrebama i znanju korisnika. Kako ćemo ga primjenjivati i razvijati njegove daljnje mogućnosti, ovisit će prije svega o našoj otvorenosti tome suvremenom obliku audio-vizualne komunikacije.

Digitalna izdanja Kabineta grafike HAZU